

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 9, NO 17, STIP, 2024

ГОД. IX, БР. 17
ШТИП, 2024

VOL. IX, NO 17
STIP, 2024

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 9, Бр. 17
Штип, 2024

Vol. 9, No 17
Stip, 2024

PALMK, VOL 9, NO 17, STIP, 2024

DOI:

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>. Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.
Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krstev Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Ana Arsovska, Liljana Mitkovska

MIDDLE DIATHESIS MARKING IN ENGLISH: EVIDENCE FROM MACEDONIAN TRANSLATION EQUIVALENTS

27 Enrico Caniglia

CATEGORIE PER NARRARE. UN’ANALISI DELLA PARABOLA DEL BUON SAMARITANO

Enrico Caniglia

CATEGORIES FOR STORYTELLING. AN ANALYSIS OF THE PARABLE OF THE GOOD SAMARITAN

35 Виолета Јанушева

РОДОВО ЧУВСТВИТЕЛЕН ЈАЗИК ВО МАКЕДОНСКИТЕ ОГЛАСИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

Violeta Janusheva

GENDER SENSITIVE LANGUAGE IN THE MACEDONIAN JOB ADVERTISEMENTS

47 Jeta Hamzai, Brikena Xhaferi

INVESTIGATING THE HIGH FREQUENCY AND MORPHOLOGICAL PRODUCTIVITY OF VERB AND ADJECTIVE COMPOUNDS IN LEGAL ENGLISH CORPUS

57 Катерина Видова

УПОТРЕБА НА АНГЛИЗМИТЕ И НА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМИТЕ НАМЕСТО МАКЕДОНСКАТА ЛЕКСИКА ВО ПЕЧАТЕНИТЕ МЕДИУМИ

Katerina Vidova

THE USE OF ANGLICISMS AND INTERNATIONALISMS VS. MACEDONIAN LEXEMES IN PRINTED MEDIA

69 Gzim Xhaferri, Biljana Ivanovska

DIE ROLLE UND DIE FUNKTION DER DISKURSMARKER AM BEISPIEL EINES YOUTUBE-INTERVIEWS

Gzim Xhaferri, Biljana Ivanovska

THE ROLE AND FUNCTION OF DISCOURSE MARKERS: EXAMPLES FROM A YOUTUBE INTERVIEW

- 79 Milote Sadiku, Sadije Rexhepi**
REALISIERUNGEN EMOTIVER SPRACHE IN FACEBOOK-KOMMENTAREN
Milote Sadiku, Sadije Rexhepi
REALIZATIONS OF EMOTIVE LANGUAGE IN FACEBOOK COMMENTS

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 93 Славчо Ковилоски**
МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНА КРИТИКА ОД XIX ВЕК ЗА ДЕЛОТО НА ГРИГОР ПРЛИЧЕВ
Slavcho Koviloski
MACEDONIAN LITERARY CRITICISM FROM THE 19TH CENTURY OF THE WORK OF GRIGOR PRLICHEV

- 103 Refide Şahin**
KUZEY MAKEDONYA'DA YAYIN YAPAN TÜRK ÇOCUK DERGİSİ "BAHÇE"DEKİ MAKEDON YAZARLARIN ESERLERİ ÜZERİNE BİR BAKIŞ
Refide Sahin
REVIEW OF THE WORKS OF MACEDONIAN AUTHORS IN THE TURKISH CHILDREN'S MAGAZINE "BAHÇE" PUBLISHED IN NORTH MACEDONIA

- 113 Dëfrim Saliu, Avdi Visoka**
LA RÉCEPTION DE CAMUS EN MACÉDOINE
Dëfrim Saliu, Avdi Visoka
THE RECEPTION OF CAMUS IN MACEDONIA

КУЛТУРА / CULTURE

- 125 Nurhayati Harahap, Dwi Widayati, Emma Marsella, Arwina Sufika, Latifah Yusri Nasution, Putri Rahmadeni Sembiring**
ILLUMINATION AND LITERATURE IN ANCIENT KARO SCRIPTURES FOR SOUVENIR PRODUCT DESIGN: REVITALIZATION OF KARO LOCAL WISDOM
- 135 Pınar Ülgen**
ORTA ÇAĞ AVRUPASINDA KADIN MANASTIRLARINDA KADINLARIN VARLIK MÜCADELESİ
Pınar Ülgen
WOMEN'S STRUGGLE FOR EXISTENCE IN WOMEN'S MONASTERIES IN MEDIEVAL EUROPE

145 Лидија Ковачева
ЕЛЕМЕНТАРНОТО ТОЛКУВАЊЕ НА КОСМОСОТ КАЈ
ПРЕТСОКРАТОВЦИТЕ
Lidija Kovacheva
ELEMENTARY INTERPRETATION OF THE COSMOS BY PRE-SOCRATICS

157 Екатерина Намичева-Тодоровска, Петар Намичев
АРХИТЕКТОНСКАТА ПРОДУКЦИЈА НА АРХИТЕКТОТ БОРИС ДУТОВ
ВО ПЕРИОДОТ ОД 1921 ДО 1940 ГОДИНА ВО ГРАДОТ СКОПЈЕ
Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev
THE ARCHITECTURAL PRODUCTION OF ARCHITECT BORIS DUTOV IN
THE PERIOD OF 1921-1940 IN THE CITY OF SKOPJE

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

169 Nina Daskalovska, Adrijana Hadzi-Nikolova, Natka Jankova Aladjozovska
FOREIGN LANGUAGE LISTENING ANXIETY IN HIGH SCHOOL AND
UNIVERSITY STUDENTS

181 Kamran Akhtar Siddiqui
EXPLORING THE CHALLENGES FOR UNDERGRADUATES IN LEARNING
ESSAY WRITING ONLINE DURING THE PANDEMIC: A CASE STUDY

191 Igor Rižnar
CHATGPT USAGE: A LINGUIST'S PERSPECTIVE

201 Mariya Leontik, Duygu Çağma
TÜRKÇE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNDE ÇAĞDAŞ TÜRK ŞİİRİNİN
KULLANILMASI
Marija Leontik, Dujgu Cagma
TEACHING TURKISH GRAMMAR BY USING CONTEMPORARY TURKISH
POETRY TEXTS

213 Pirali Aliyev
HALK EDEBİYATI ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENCİLERİN KAZANDIKLARI
DEĞERLER VE BECERİLER
Pirali Alijev
VALUES AND SKILLS GAINED BY STUDENTS IN TEACHING FOLK
LITERATURE

225 Ema Kristo, Jonida Bushi (Gjuzi)
WIRTSCHAFTSDEUTSCH IM GERMANISTIK-STUDIUM: CURRICULUM-
ENTWICKLUNG UND EINFÜHRUNG IN DIE STUDIENINHALTE
Ema Kristo, Jonida Bushi (Gjuzi)
BUSINESS GERMAN IN GERMAN STUDIES PROGRAM: CURRICULUM
DESIGN AND INTRODUCTION TO STUDY CONTENT

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 239 Трајче Стамески**
ЗА НЕКОЛКУ ОСОБЕНОСТИ НА РАСКАЗИТЕ ВО „СКАРБО“ НА
ЈАДРАНКА ВЛАДОВА
Trajce Stameski
ABOUT SEVERAL FEATURES OF THE SHORT STORIES IN “SKARBO” BY
JADRANKA VLADOVA

- 253 Иса Спахиу, Зарије Нуредини**
„ЕГЗИСТЕНЦИЈАЛИЗМОТ ВО РОМАНИТЕ НА ЖАН-ПОЛ САРТР“ ОД
ДЕФРИМ САЛИУ
Isa Spahiu, Zarije Nuredini
“THE EXISTENTIALISM IN THE NOVELS OF JEAN-PAUL SARTRE” BY
DËFRIM SALIU

257 ДОДАТОК / APPENDIX

ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

„ЕГЗИСТЕНЦИЈАЛИЗМОТ ВО РОМАНИТЕ НА ЖАН-ПОЛ САРТР“ ОД ДЕФРИМ САЛИУ

Иса Спахиу

Универзитет во Тетово, Тетово
isa.spahiu@unite.edu.mk

Зарије Нуредини

Универзитет во Тетово, Тетово
zarije.nuredini@unite.edu.mk

Апстракт: Целта на книгата со наслов „Егзистенцијализмот во романите на Жан-Пол Сартр“ на Дефрим Салиу е да ги пренесе истражувањата и анализите од учебникот со ист наслов за да ги презентира концептите на егзистенцијализмот преку делата на Жан-Пол Сартр. Авторот го одбрал Сартр поради претходното запознавање со егзистенцијализмот преку францускиот писател Албер Ками и инспирацијата добиена од професорот Авди Висока.

Во оваа студија авторот не само што ги анализира животот и делата на Сартр туку и го поврзува неговиот егзистенцијализам со француската книжевност и со филозофијата. Оваа книга претставува важен извор за студентите и за други заинтересирани читатели кои сакаат да го добијат длабинското разбирање на филозофските и на литературните аспекти на егзистенцијализмот преку делата на Жан-Пол Сартр.

Клучни зборови: *француска книжевност, Жан-Пол Сартр, егзистенцијализам.*

Вовед

Книгата со наслов „Егзистенцијализмот во романите на Жан-Пол Сартр“ од Дефрим Салиу е објавена во 2023 година во Тетово како самостојно издание на авторот. Станува збор, имено, за студија во која Салиу детално ги истражува книжевните и филозофските концепти на големиот француски филозоф и книжевник.

Во првиот дел од оваа студија, Жан-Пол Сартр е претставен како еден од најзначајните писатели, филозофи и интелектуалци на 20 век. Претставувањето на неговиот литературен и филозофски опус започнува со детална анализа на неговите дела кои се разгледуваат во хронолошки редослед и се презентираат последователно. Ова ги вклучува не само неговите романи, есеи и драми туку и филозофските студии кои го дефинираат како егзистенцијалистички филозоф. Притоа се истражува неговиот иновативен систем кој се проширува над различни нивоа на креативност. Тоа подразбира

и анализа на начинот на кој Сартр ги применувал своите филозофски концепти во неговото книжевно творештво, како и начинот на кој неговите дела ја рефлектираат неговата филозофија. Преку оваа анализа се објаснува како неговите идеи и концепти се претворени во литературни и филозофски дела кои имале големо влијание врз читателите и врз интерпретаторите.

Освен тоа, во книгата се истражува како Сартр ја претставувал својата визија за човековиот егзистенцијален страв и слобода преку своето креативно творештво. Овој дел од истражувањето нуди детален преглед на Сартровиот уникатен креативен систем и неговиот значаен придонес во литературата и во филозофијата на 20 век. Преку анализата на неговото творештво, се истакнува не само неговиот извонреден талент и креативност туку и влијанието што го имаше неговата филозофија врз развојот на современата западна култура и мисла.

Егзистенцијализам

Во вториот дел од книгата на Салиу се истражува егзистенцијализмот како доминантна филозофска, книжевна и естетска струја во втората половина на 20 век што е од суштинско значење за разбирање на темелите на модерната западна мисла. Се разбира, фокусот е на Франција каде што егзистенцијализмот добива замав и почнува да формира свои први претставници и принципи. Истражувањето овде се проширува и на контекстот во кој се појавил, како и на влијанието што го имаше врз културата и политиката.

Но, пред тоа, потеклото на егзистенцијализмот мора да се истражи длабоко, вклучувајќи ги различните филозофски, културни и историски причини кои го поттикнаа неговото развивање. Освен тоа, треба да се испита и феноменот на егзистенцијализмот како точка на средба помеѓу книжевноста и филозофијата, како и влијанието што го имаше врз самиот јавен и културен живот. Ова вклучува анализа на главните претставници на егзистенцијализмот и нивната улога во формирањето на оваа струја, како и нивното влијание врз современата француска книжевност и филозофија.

Конечно, анализата на Сартр како еден од најважните претставници на егзистенцијализмот, неговата улога во формирањето на оваа струја како филозофска и културна сила, и неговото значење за современата француска книжевност и филозофија, претставува важен дел од ова истражување.

Сè на сè, широкото истражување на егзистенцијализмот во Франција и неговото влијание како филозофска, книжевна и културна сила претставува значаен придонес за нашето разбирање на мислечкиот контекст во втората половина на 20 век, како и неговото наследство и влијание во современите дебати и размислувања.

„Тегобност“

Во третиот дел од истражувањето авторот се фокусира на анализа на егзистенцијалистичките идеи присутни во романот „Тегобност“ од Жан-Пол Сартр. Овој роман се смета за појдовна точка или претходник на францускиот

егзистенцијализам затоа што го претставува првиот обид на Сартр да ги изрази своите филозофски концепти во литературна форма.

Првично, извршена е книжевна анализа на романот каде што се истражува како Сартр ги пренесува своите идеи и филозофски концепти преку ликовите, приказната и структурата на делото. Преку оваа анализа се открива како романот ги претставува основните принципи на егзистенцијализмот, вклучувајќи ги индивидуализмот, слободата и смислата на животот.

Втората тема која се истражува е концептот на „тегобноста“ како апсурден аспект од човековиот живот. Преку анализата на овој концепт се истражува апсурдниот пристап кон животот што го зафаќа Сартр, како и неговата идеја за слободата како заеднички именител на делата на Сартр и како централна тема во неговото дело.

Улогата на поединецот во општеството е уште една тема која се истражува во овој дел од студијата. Преку анализата на Сартровите идеи за индивидуалноста и односот помеѓу индивидуата и општеството, се објаснува влијанието на егзистенцијализмот во обликувањето на индивидуалната и на социјалната сфера.

Конечно, значењето на слободата како филозофски концепт се истражува во контекст на Втората светска војна кога Сартр, како воен заробеник, ја искуси важноста на слободата и на моралот. Преку ваквите извршени анализи се открива важноста на слободата како универзална вредност, како и нејзиниот значителен, но и значаен удел во Сартровата филозофија и литературно творештво. Овој дел од истражувањето нуди длабинско разбирање на егзистенцијализмот како филозофска струја и неговото влијание врз литературата и врз културата воопшто.

Современата рецепција на Сартр

Во последниот дел од истражувањето се разгледува денешната книжевна рецепција на Жан-Пол Сартр во контекст на нашата современа книжевна актуелност. Станува збор за анализа на мислењата на најзначајните книжевни критичари за неговите дела и нивното значење во современата книжевност.

Преку оваа анализа се обелоденува како Сартр се восприема и се интерпретира во денешно време, но и како неговото наследство влијае врз современата книжевна сцена. Се разгледуваат различните интерпретации и пристапи кон неговите дела, како и нивното влијание врз современите автори и читатели. Исто така, се истражува влијанието на Жан-Пол Сартр врз албанската книжевност, при што се прави разлика меѓу рецепцијата на неговите дела во различните земји. Според авторот Салиу, во времето на комунизмот во Албанија, проучувањето на Жан-Пол Сартр било под влијание на политичката идеологија. Марксистичко-ленинистичките принципи биле доминантни во академскиот дискурс, а толкувањето на странските филозофски дела, вклучувајќи ги и оние на Сартр, често било филтрирано низ призмата на комунистичката идеологија.

Како што резонира Салиу, егзистенцијалистичката филозофија на Сартр, во која се нагласува индивидуалната слобода и изборот, претставуваше

предизвик за колективистичките принципи на комунизмот. Како резултат на тоа, неговите дела често биле „цензурирани“ или, пак, толкувани селективно за да се вклопат во комунистичкиот контекст. Иако се соочуваа со овие предизвици, некои албански интелектуалци и ученици се занимаваа со истражување на идеите на Сартр. Неговите дела понекогаш се проучуваа во контекст на компаративната книжевност или филозофијата, но секогаш во рамките на марксистичката мисла. Сепак, неговите идеи наоѓаа одзив меѓу интелектуалците кои сакаа да истражуваат алтернативни филозофски перспективи. Наспроти ова, пишува Салиу, во Косово и во Македонија, каде што имаше поголема слобода на пристап и толкување на уметничките дела, рецепцијата на Сартр беше поотворена и поразновидна. Иако и во тие земји доминираше комунистичката идеологија, сепак контролата врз културата и врз уметноста беше помалку строга што им овозможуваше на учените и на интелектуалците поголема слобода во толкувањето на филозофските дела, вклучувајќи ги и делата на Сартр.

Значењето на студијата

Авторот вложил значителни напори во истражувањето на различните аспекти на темата преку опширни анализи и детални истражувања. Тоа обезбедува длабински поглед во предметот и ја разоткрива неговата комплексност, што ја прави книгата особено корисна за читателите кои се заинтересирани за оваа област. Од друга страна, книгата не само што обезбедува информации за академската заедница, туку е ползна и за широката јавност. Преку јасно и темелно изложување на информациите, на широк спектар на читатели им овозможува да го разберат истражениот предмет без разлика на нивната претходна експертиза во областа. Книгата ги истражува разните аспекти на темата од многу различни агли со што се постигнуваат различни перспективи и се вклучуваат сите важни детали. Тоа овозможува целосно разбирање на темата за читателите, без оставање простор за какво било недоразбирање или пропуштање на важни информации.

Авторот на книгава демонстрира научна строгост во изворите и методите на истражување со тоа што аргументирано ги поткрепува тезите и тврдењата со релевантни докази и информации. Ова ја зголемува важноста на книгата и ја прави одлична основа за проширување на знаењата во соодветната област. Освен тоа, преку деталните истражувања и анализи, книгата придонесува за унапредување на знаењето во конкретната област со нудење на нови идеи, перспективи или интерпретации со што се збогатува научниот дискурс и сфаќањето на сложената тема. Тоа значи дека независно од комплексноста на темата, книгата е напишана на јасен и достапен начин што ја прави разбирлива за широк спектар на читатели, вклучувајќи ги и оние кои се нови во областа.

Во оваа книга авторот Салиу се занимава со познати прашања или теми кои се релевантни за современиот дискурс или за актуелни настани, обезбедувајќи ја со тоа нејзината релевантност и актуелност во својата област. Авторот, имено, се користи со полемички или со алтернативни перспективи,

демонстрирајќи подготвеност да ги разгледа различните ставови и да го поттикне критичкото мислење кај читателите.

Преку примената на интердисциплинарниот пристап, авторот се потпира на идеи и методологии од повеќе дисциплини, проширувајќи ги на таков начин анализите и нудејќи посолидно холистичко разбирање на темата. Во книгата се тргнува од теоретски расправи за да се истражуваат потоа практичните последици или за да се аплицираат истражувачките наоди, нудејќи вредни идеи или препораки за оние што носат одлуки, за практичарите или, пак, воопшто за сите заинтересирани во соодветната област. Од друга страна, во анализите дадени во книгата се практикуваат иновативни методологии, рамки, или теоретски пристапи со што се дава придонес во унапредувањето на истражувачките методологии или теоретски парадигми во конкретната област. Исто така, во оваа студија на Салиу се демонстрира тенденција за постигнување на инклузивност со интегрирање на различни перспективи, гласови или искуства при што се збогатуваат анализите и се поттикнува поширокото разбирање на предметот на истражување. Треба да се нагласи овде, во една конкретна смисла, дека авторот користи различни методи за истражување на темата, вклучувајќи интервјуа, анкетирање, литературни анализи, историски прегледи, истражување на примероци и друго. Ваквата методолошка разновидност обезбедува поголема комплексност на анализата и овозможува подобро разбирање на темата од различни аспекти.

Деталните анализи и интерпретации што ги нуди Салиу вклучуваат истражување на контекстот во кој темата се појавила, како и влијанието што го има врз различни аспекти на културата, историјата или врз социјалната динамика. Тоа, секако, помага во разбирањето на значењето и на влијанието на темата во широкиот контекст. Покрај тоа, овие анализи се придружени и со критичка преценка на изворите и на доказите кои се користени за да се поддржи аргументацијата. Тоа помага, и тоа во голема мера, за идентификување на потенцијалните пропусти или недостатоци во анализите и толкувањата и ги зацврстува аргументите со квалитетни и релевантни докази. И, конечно, при интерпретациите во книгава е додадено и илустрирање на аргументите преку примери, студии на случај или преку други конкретни инстанци кои ги конкретизираат клучните концепти или тези. Ваквиот истражувачки пристап, во секој случај, е многу полезен во текот на појаснувањата на апстрактните или на комплексните идеи коишто, на таков начин, им стануваат и поблиски и поразбирливи на читателите.

Заклучок

Книгата „Егзистенцијализмот во романите на Жан-Пол Сартр“ од авторот Дефрим Салиу претставува детално проследување на животот, делата и влијанието на еден од најзначајните филозофи и писатели на 20 век. Преку детална анализа на Сартровата филозофија и неговото литературно творештво, авторот успешно ги истражува различните аспекти на неговата работа, вклучувајќи ги неговите егзистенцијалистички идеи, литературни теми и влијание во современата култура. Оваа книга не само што ја

претставува важноста на Жан-Пол Сартр како интелектуалец и творец туку и нуди длабинско разбирање на неговите филозофски концепции и укаажува на нивното значење во денешниот свет. Преку хронолошкиот пристап и солидно документираните анализи и интерпретации, оваа книга остварува значаен придонес во изучувањето на егзистенцијализмот и на современата култура. Може слободно да се рече дека книгата на Дефрим Салиу е задолжително четиво за секој кој сака да го разбере влијанието и значењето на Жан-Пол Сартр, како и неговата филозофија во современото општество.

Користена литература

Alexander, I. W. (2013). Jean-Paul Sartre and Existential Philosophy. In Sartre's Life, Times and Vision du Monde (pp. 49-64). Routledge.

Cox, G. (2016). Existentialism and excess: The life and times of Jean-Paul Sartre.

Reynolds, J., & Renaudie, P. J. (2022). Jean-Paul Sartre.

Mitchell, D., & Mitchell, D. (2020). Introduction: Existentialism and Humanism. Sartre, Nietzsche and Non-Humanist Existentialism, 1-37.

Muratović, E. (2020). Humanism and Existentialism as Humanism: Abdulah Šarčević and Jean-Paul Sartre. *Filozofska istraživanja*, 40(3), 611-632.

Saliu, D., & Visoka, A. (2017, September 1). Ndikimi i jean-paul sartre-it në letërsinë shqipe. *FILOLOGJIA International Journal of Human Sciences*, 5(8), 24-29.

Saliu, D., & Visoka, A. (2018). Neveria e sartre-it si koncept absurd për jetën. *FILOLOGJIA International Journal of Human Sciences*, 6(9-10), 32-40.

Saliu, Dëfrim, and Avdi Visoka. (2019, June 12). The Contemporary Reception of Sartre's Work. *FILOLOGJIA International Journal of Human Sciences*, 7(11-12), 43-49. Faculty of Philology, University of Tetovo, Republic of Macedonia.

Saliu, Dëfrim, and Shejnaze Ajdini-Murtezi. (2020). A Comparison of Kafka's The Trial and Camus' The Stranger. Tetovo, *Filologjia - International Journal of Human Sciences*.

Saliu, Dëfrim. (2023). *Ekzistencializmi në romanin e Jean-Paul Sartre-it*. Shkup, Focus Print.

Sartre, J. P., & Mairret, P. (1965). *Existentialism and humanism*. London: Methuen.

Spahiu, E. K., & Spahiu, I. (2018). Wittgenstein's tractatus-a model for philosophical-linguistic coherence. *International journal of education teacher*, 15(1), 13-16.

Isa Spahiu

University of Tetovo, Tetovo

Zarije Nuredini

University of Tetovo, Tetovo

“The Existentialism in the Novels of Jean-Paul Sartre” by Dëfrim Saliu

Abstract: The aim of Dëfrim Saliu's book, “Existentialism in the Novels of Jean-Paul Sartre,” is to convey the research and analysis of the textbook of the same name, with the purpose of presenting the concepts of existentialism through the works of Jean-Paul Sartre. The author chose Sartre because of prior familiarity with existentialism through the

French writer Albert Camus and the inspiration received from Professor Avdi Visoka.

Through this work, the author not only analyzes the life and works of Sartre but also connects his existentialism with French literature and philosophy. This book serves as an important resource for students and interested readers who want to gain a deep understanding of the philosophical and literary aspects of existentialism through the works of Jean-Paul Sartre.

Keywords: *French literature; Jean-Paul Sartre; existentialism.*

ГОД. IX
БР. 17

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. IX
NO 17